

Byla C-400/10 PPU

J. McB.

prieš

L. E.

(*Supreme Court* prašymas
priimti prejudicinį sprendimą)

„Teismų bendradarbiavimas civilinėse bylose — Su santuoka ir tėvų pareigomis susijusios bylos — 1980 m. spalio 25 d. Hagos konvencija dėl tarptautinio vaikų grobimo civilinių aspektų — Reglamentas (EB) Nr. 2201/2003 — Nesantuokiniai vaikai — Tėvui suteikiamos globos teisės — „Globos teisių“ sąvokos aiškinimas — Bendrieji teisės principai ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija“

Generalinio advokato N. Jääskinen nuomonė, pateikta 2010 m. rugsėjo 22 d. I - 8969
2010 m. spalio 5 d. Teisingumo Teismo (trečioji kolegija) sprendimas I - 8992

Sprendimo santrauka

1. *Pagrindinės teisės — Privataus ir šeimos gyvenimo gerbimas (Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 7 straipsnis)*
2. *Teismų bendradarbiavimas civilinėse bylose — Jurisdikcija ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimas bei vykdymas — Reglamentas Nr. 2201/2003 — Globos teisės (Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 7 ir 24 straipsniai; Tarybos reglamento Nr. 2201/2003 2 straipsnio 11 punktą)*

1. Iš Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 52 straipsnio 3 dalies matyti, kad joje nurodytų teisių, atitinkančių Europos žmogaus teisių konvencijos garantuojamas teises, esmė ir taikymo sritis yra tokia, kaip nustatyta toje Konvencijoje. Tačiau šia nuostata nekliudoma Sąjungos teisėje numatyti didesnę apsaugą. Kalbant apie šios Chartijos 7 straipsnį, pagal kurį kiekvienas asmuo turi teisę į tai, kad būtų gerbiamas jo privatus ir šeimos gyvenimas, būsto neliečiamybė ir komunikacijos slaptumas, jo formuluotė yra tapati Konvencijos 8 straipsnio 1 dalies formuluotei, išskyrus tai, kad jame vietoj žodžių „jo komunikacijos“ vartojami žodžiai „jo susirašinėjimo“. Taigi šiame 7 straipsnyje numatytos teisės, atitinkančios garantuojamas Konvencijos 8 straipsnio 1 dalyje. Todėl Chartijos 7 straipsniui priskirtina tokia pati esmė ir taikymo sritis kaip ir Konvencijos 8 straipsnio 1 daliai, kaip išaiškinta Europos Žmogaus Teisių Teismo praktikoje.

(žr. 53 punktą)

2. Reglamentas (EB) Nr. 2201/2003 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimo bei vykdymo, panaikinantį Reglamentą (EB) Nr. 1347/2000, turi būti aiškinamas taip, kad juo nedraudžiama

valstybei narei savo nacionalinėje teisėje numatyti, jog vaiko globos teises jo tėvas, kuris nesusituokęs su tokio vaiko motina, įgyja, tik jei gauna tokias globos teises suteikiantį kompetentingo nacionalinio teismo sprendimą, pagal kurį gali būti pripažinta, kad motina išvežė vaiką ar jo negrąžino neteisėtai, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 2 straipsnio 11 punktą.

Reglamente Nr. 2201/2003 nenustatyta, koks asmuo turi turėti globos teises, kad vaiko išvežimas galėtų būti pripažintas neteisėtu, kaip tai suprantama pagal 2 straipsnio 11 punktą, o kiek tai susiję su tokių globos teisių turėtojo paskyrimu, daroma nuoroda į valstybės narės, kur buvo vaiko nuolatinė gyvenamoji vieta iki išvežimo ar negrąžinimo, teisę. Taigi būtent tokios valstybės narės teisėje nustatomos sąlygos, kuriomis biologinis tėvas įgyja savo vaiko globos teises, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 2 straipsnio 9 punktą, prireikus numatant, kad tokios teisės įgyjamos tik gavus jas suteikiantį kompetentingo nacionalinio teismo sprendimą. Todėl Reglamentą Nr. 2201/2003 reikia aiškinti taip, kad vaiko išvežimo neteisėtumą siekiant taikyti šį reglamentą lemia vien tai, ar egzistuoja pagal taikytiną nacionalinę

teisę suteiktos globos teisės, kurias pažeidžiant įvykdytas toks išvežimas.

Toks aiškinimas neprieštarauja Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 7 ir 24 straipsniams.

Nors pagal Reglamentą Nr. 2201/2003, siekiant nustatyti, ar motina į kitą valstybę narę vaiką išvežė teisėtai, tokio vaiko biologinis tėvas iki išvežimo turi turėti teisę kreiptis į kompetentingą nacionalinę teisumą su prašymu suteikti jam vaiko globos teises, o tai tokiomis aplinkybėmis yra biologinio tėvo teisės į privatą ir šeimos gyvenimą esmė, vis dėlto tai, kad biologinis tėvas, priešingai nei motina, automatiškai netampa savo vaiko globos teisių turėtoju, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 2 straipsnį, neturi įtakos jo teisės į privatą ir šeimos gyvenimą, nustatytos Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 7 straipsnyje, turiniui, su sąlyga, kad užtikrinama jo teisė kreiptis į kompetentingą teisumą dėl globos teisių.

Šios išvados nepaneigia tai, kad tokiam tėvui laiku nesiėmus veiksmų siekiant įgyti globos teises tuo atveju, kai motina

išveža vaiką į kitą valstybę narę, jis netenka galimybės siekti, kad vaikas būtų grąžintas į valstybę narę, kur buvo jo ankstesnė nuolatinė gyvenamoji vieta. Iš tiesų toks išvežimas yra motinos, kuriai suteikta vaiko globa, teisėtas naudojimasis judėjimo laisve, įtvirtinta SESV 20 straipsnio 2 dalies a punkte ir SESV 21 straipsnio 1 dalyje, ir teise nustatyti vaiko gyvenamąją vietą, o dėl to iš biologinio tėvo neatimama galimybė įgyvendinti teisę pateikti prašymą, siekiant vėliau įgyti tokio vaiko globos arba bendravimo su juo teises. Taigi pripažinus, kad biologinis tėvas turi savo vaiko globos teises, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 2201/2003 2 straipsnio 11 punktą, neatsižvelgiant į tai, kad tokios teisės pagal nacionalinę teisę nesuteikiamos, būtų pažeisti teisinio saugumo reikalavimai ir būtina kitų asmenų, šiuo atveju motinos, teisių ir laisvių apsauga, kaip tai suprantama pagal Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 52 straipsnio 1 dalį. Be to, dėl to kiltų šios Chartijos 51 straipsnio 2 dalies pažeidimo rizika.

Be to, turint omenyje didelę nesantuokinių santykių ir jais pagrįstų tėvų santykių su savo vaikais įvairovę, kurią atspindi

valstybėse narėse taikomas diferencijuotas tėvų atsakomybės apimtys ir pasidailijimo pripažinimas, Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 24 straipsniu, su kuriuo kartu turi būti skaitomas šios Chartijos 7 straipsnis, nedraudžiama siekiant taikyti Reglamentą Nr. 2201/2003 globos teises iš esmės suteikti tik motinai, o biologinis tėvas globos teises įgyja tik pagal teismo sprendimą. Iš tiesų tokia tvarka leidžia kompetentingam nacionaliniam teismui priimti sprendimą dėl vaiko globos ir bendravimo su juo teisių, atsižvelgiant į visą svarbią informaciją, visų pirma į vaiko gimimo aplinkybes, tėvų

santykių pobūdį, kiekvieno iš tėvų santykių su vaiku pobūdį ir kiekvieno iš tėvų gebėjimą užtikrinti vaiko globą. Atsižvelgiant į tokią informaciją galima apsaugoti viršesnius vaiko interesus pagal Chartijos 24 straipsnio 2 dalį.

(žr. 43–44, 55, 57–59, 62–64 punktus ir rezoliucinę dalį)